

Za gospodarje

Maribor, dne 9. maja 1934.

Bodočnost našega kreditnega združništva.

Vsi, ki imajo opraviti v naših hranilnicah in posojilnicah, doživljajo sedaj dan za dnem isti prizor: pride vlagatelj ter hoče dvigniti večji znesek, hranilnice pa morejo v teh razmerah izplačevati le majhne zneske. Ogorčeni vlagatelj da nato običajno duška svoji nevolji z naslednjimi besedami: »Saj vem, da še bom vse izgubil, kar sem si preje s težkim trudom in samozatajevanjem prihranil; žal mi je, da sem sploh kdaj varčeval, mar bi si za te denarja kaj privoščil in bi kaj od tega imel, nikdar več ne bom varčeval in nosil denarja v hranilnico!« Izgleda, da bo varčevanje in posebno še vlaganje denarja vsled nesrečnih sedanjih razmer res za dolgo vrsto let silno trpelo. Pogledjmo, v koliko so taki in podobni izrazi bojazni vlagateljev utemeljeni!

Predvsem si moramo biti na jasnem, da si nobena in to tudi pod ne vem kakšno upravo nahajajoča se država ne more dovoliti poskusa, da bi bili posebno mali varčevalci, in sicer tudi le delno ali na kakršenkoli način prikrajšani pri svojih vlogah v solidnih denarnih zavodih, kot so to naše združne hranilnice in posojilnice. Posebno velja to za našo državo, kjer je sploh ves narodni kapital, kar ga imamo, zbran v pretežni večini ravno z vlogami malih varčevalcev. Če bi se res enkrat vloge v združnih denarnih zavodih popolnoma ali tudi le delno črtale, bi se pozneje res težko še našel kak človek, ki bi svoje prihranke še vlagal v hranilnico, da mu jih ob prvi priliki pobere spet kdo drugi. To bi pomenilo tudi uničenje kredita države napram lastnim državljanom.

Da se hranilne vloge začasno v tako majhni meri izplačujejo, je več vzrokov, glavni pa je naslednji: Vlagatelji, ki so vlagali svoje prihranke v prejšnjih boljših letih, so hoteli imeti za vložen

denar obresti. Radi tega in pa ker je to bi predvsem njih namen, so posojilnice vloženi denar spet naprej razposodile; in to naše združne posojilnice predvsem kmetom in obrtnikom. Nikdar ni vsem ljudem enako ugodno poslano in dočim je bil eden v stanu si kaj privarčevati, je njegov sosed rabil posojilo za zboljšanje gospodarstva, za prevzem posestva, radi nesreče itd. Dokler so imeli kmečki pridelki primerno ceno ter jih je bilo lahko prodati, so tudi kmečki dolžniki lahko odplačevali posojilnicam obresti in kapital ter so na drugi strani tudi posojilnični upniki (vlagatelji) lahko vsak čas dvignili svoje vloge. Tako je denar nemoteno krožil ter so imeli od tega kroženja koristi eni in drugi. Vsled nastopišje silne gospodarske krize pa je zdaj to lepo kroženje denarja skoraj popolnoma ustavljeno: Kmet ne more prodati svojih pridelkov, ali pa le po prav nizki ceni; radi tega pa začasno tudi ne more odplačevati največkrat niti obresti, kamoli kapitala. Radi tega tudi posojilnice svojim upnikom (vlagateljem) začasno ne morejo izplačevati večjih zneskov, čeravno so isti mnogokrat res v potrebi in denar krvavo rabijo. V poslovnem svetu pravijo, da so daní krediti »zmrznili«. Ko bi le kmalu prišla v tem pogledu spomlad s toplim jugom, kateri bi to zmrzlino odtajal!

Napačno pa je mnenje, da je ta denar zaradi začasnega zmrznjenja izgubljen, popolnoma ali tudi le delno. Posebno združne posojilnice, kakršne so vse naše kmečke posojilnice, so bile pri podeljevanju kreditov (posojil) zelo previdne, že po svojih pravilih ter po navodilih svoje revizijske zveze. Nikjer niso dajale previsokih ali nezadostno zavarovanih posojil, zato so ista vkljub temu da dolžniki začasno ne morejo plačati popolnoma varna, v sedanjih razmerah in tudi če bi prišlo še slabše. Čim se razmere izboljšajo, da se bodo

kmečki pridelki spet lažje in boljše prodajali — in to bo enkrat prišlo — bodo kmečki dolžniki spet vračali posojila in vlagatelji bodo spet lahko dvigali od svojih vlog, kolikor bodo potrebovali in hoteli. Seveda to ne bo prišlo kar izenada in naenkrat, temveč polagoma. In tukaj ima velike naloge tudi država, da k temu pripomore s pametno denarno in gospodarsko politiko. Dovoljen je dvom, ali je dosedanja politika zaščit bila pravilna; kajti kakor vidimo, se denarna kriza na ta način ni in se ne bo rešila, ampak le še poostrila in nje rešitev zavlekla.

Marsikaj se dandanes glede rešitve denarne krize zahteva in predlaga, med tem gotovo mnogo dobrega in pravilnega, vendar je izvršitev tega žal odvisna od povsem drugih činiteljev. Vendar vsaj nekoliko si moremo pomagati tudi sami, in sicer, če prebijemo led nezaupanja, ki nas obdaja. Še se dobi tu in tam kdo, ki ima denar, pa ga iz navedenih razlogov drži doma in si ga ne upa vložiti, s čimer je tudi ta denar odtegnjen prometu ter se s tem pomanjkanje denarja še povečuje. Takšni naj bi pomislili, da s tem škodujejo tudi samim sebi; kajti čim manj je denarja v prometu, tem težje prodajo tudi svoje lastne pridelke in po tem nižji ceni ne glede na to, da jim je denar doma izpostavljen še požaru, tatvini itd. Vse naše hranilnice in posojilnice sprejemajo nove hranilne vloge z obvezo, da iste vlagateljem na željo vedno in takoj izplačajo, ter to obvezo tudi drže, ker denar od teh novih vlog tudi same nalagajo tako, da istega vsak čas lahko dobijo nazaj. Po uradnih izkazih je tudi znano, da je preteklo leto dobila lepe milijone novih vlog iz Slovenije Poštna hranilnica.

Kmečki denar spada le v kmečke denarne zavode, le tam donaša vsestransko korist vlagatelju samemu ter kmečkemu stanu v obče.

Da se nam je slovenskim kmetom že pred vojno in po vojni do nedavna razmeroma mnogo boljše godilo kot našim bratom proti jugu, se imamo zahvaliti predvsem našemu dobro organiziranemu združenstvu, zlasti kreditnemu. Danes se nahaja to naše kreditno združenstvo

v stiski, ne pa svoji krivdi, temveč po krivdi razmer. Če bi propadlo, bi bili mi kmetje vrženi v razvoj kakih 50 let nazaj in padli bi v razmere, kakršne še dandanes vladajo v nekaterih krajih na jugu naše države. Zato je naša sveta dolžnost, da svoje združenstvo vobče in kreditno še posebej branimo in podpiramo, mu ostanemo zvesti in, v kolikor smo še zmožni vlagati denar, vlagamo le v naše domače hranilnice ter posojilnice.

Za hmeljarje.

Savinjska dolina: Pri ugodnem vremenu hmeljska rastlina prav dobro in hitro napreduje v razvoju. Večinoma že povsod je dosegla opore, v nekaterih zgodaj obrezanih nasadih pa je že tudi do 2 m visoko. O kaki boleznih na rastlini ni sledu, od škodljivcev pa so se pojavili le bolhači v nekaterih redkih nasadih v večjih množinah, pa jih povsod pridno zatirajo. — V kupčiji je bilo zadnjih 14 dni zopet precej živahneje. Cene so najprej znatno popustile, pozneje pa se zopet učvrstile ter se je plačevalo po 35—45 Din za 1 kg. Neprodanih je le še kakih 500 stotov lanskega pridelka.

Vojvodina: Vreme je pretežno toplo in suho ter zelo pospešuje razvoj hmeljske rastline. Obrezovanje je končano in se sedaj napeljuje žica. Rastlina je dosegla v nekaterih nasadih že nad pol metra visoko. V mnogih nasadih se pojavljajo bo'hači, ki pa se uspešno zatirajo. — V kupčiji je razmeroma mirno in so zaključki redki. Zadnji čas se je plačevalo lanski pridelok po 30—40 Din za 1 kg.

Najvišje cene, plačane zadnji čas za najboljši hmelj raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Tettmang 86 D za 1 kg, Anglija Golding 75 Din, Francija alzaški 60 Din, Češkoslovaška Zatec 57 Din, Jugoslavija savinjski 43 Din, Poljska wolinski 42 Din, Belgija Poperinghe 40 Din, Amerika kalifornijski 37 Din za 1 kg.

Vprašanja in odgovori.

A. E. v L. J. Pomotoma je zapečatena farna knjižnica kot last razpuščenega

društva. Kako jo rešiti? — Srezkemu načelstvu predložite dokaz, da je knjižnica last župnega urada, ako srezko načelstvo ne bo izposlovalo od banovine, da se vaša last vam da na razpolago, ho treba tožiti komisarja razpuščenega društva na izročitev vaše lastnine.

St. F. v R. Imam iztoženo, da mi sosed vrne knjižico in obresti, ki mi jo je ukradel in porabil. Ali je zaščiten? — Ker imate iztoženo že od preje, stopite zopet k odvetniku in predlagajte rubež.

A. M. v M. Ali smo zavarovani v slučaju požara? Vi ste zavarovani, ker se kot najemnica smatrate. Koče niso zavarovane, kjer le tu in tam kdo stanuje.

K. M. A. P. Smo poroki, pa dolžnik slabo gospodari. Ali se lahko kako zaščitimo? — Zahtevajte od posojilnice, da se vknjiži, da vas kot poroke varuje. Zaščita kmetov dovoljuje, da se posojilo potom tožbe zavaruje z vknjižbo. Poglejte tudi, za koliko časa ste podpisali zadolžnico in če se je dolg po smrti pravilno prijavil sodnji.

F. S. v P. Imam denar v nekem mariborskem zavodu. Kedar bo ta zavod več izplačeval? — Zavod je toliko soliden, da ne boste nič izgubili. Denarja pa nima, ker ga je posodil, pa ga ne dobi nazaj, zato vam vaše vloge izplačati ne more.

~~_____~~

I. K. T. Ali bi objavili, kako je z mojo obveznico vojne škode? Kadar boste šli kaj v Celje, nesite jo seboj in vprašajte v banki, če je že izžrebana. Mi tega ne vemo.

F. M. v P. Kje se dobi žveplena brozga za sadno drevje? — Milko Senčar v Ptuj.

P. H. v C. Zakaj niste pisali nič o moji iznajdbi? — Prvič zato ne, ker po našem mnenju ni praktična za kmeta, drugič pa za to ne, ker kot nenaročniku ne moremo delati brezplačne reklame. Ker pišete, da ste naročnik, vam sporočamo, da pod vašim imenom ne pošiljamo lista.

J. L. v P. Želim pojasnila glede samopomoči. — Obrnite se na naslov: »Karitas«, Maribor, Orožnova ulica.

I. N. v P. Ali sem zaščiten po zakonu o zaščiti kmeta? — Zahtevajte na občini potrdilo iz ko ga imate, ga shranite.

J. H. Š. Prevzel sem po očetu dolg iz leta 1930 za 120 litrov sadjeveca, da ga vrnem v jeseni. Sedaj hoče takoj denar. Ali sem dolžan res takoj plačati? — Ako je pogodba, da vrnete v jeseni blago, vas lahko toži, vi le to dokažite. Ako imate dogovor, da lahko vrnete sadjevec, poiščite si dobrega soseda, ki vam ga bo do jeseni posodil, pa ga vrnite, boste drugemu sosedu dolžni do jeseni. Če pa tega dogovora ni, boste dolžni plačati. Domenita se za obroke, ako ne morete takoj vsega plačati.

K. Ž. v R. S. Bli sem na občini, da bi mi izdala potrdilo, da sem kmet in da sem tako zaščiten za svoj dolg, pa ni o tem nič vedela. — Občina vam mora dati potrdilo, da ste v smislu naredbe o zaščiti kmeta res kmet in da se preživljate le s kmetijskim delom. To potrdilo boste v slučaju tožbe posojilnice predložili sodnji, ki bo vsako sodno postopanje zoper vas ustavila. Novembra 1934 pa boste morali začeti dolg odplačevati. O tem bomo še pravočasno pisali.

T. F. L. Sosed je napeljal vođo s svojega travnika na moj travnik in po mojem je jarek skcpal. — Tega že ne sme delati, škodo vam mora povrniti in vođo speljati kot je tekla 35 let kot pravite.

K. J. v Sv. A. Kje se dobijo pravila za društvo starih vojakov? — Pišite na organizacijo »Boj«, Maribor, trafika Geč na Glavnem tgu.

Isti. Ali sme pevsko društvo prirediti tudi igre? — Sme, mora pa v tem slučaju plačati davek na vstopnice, sicer je za pevske prireditve takse prosto. Prireditve prijavite občinskemu uradu.

A. B. v Sv. M. Občina je oznanila, da se morajo do 15. maja stari bankovci izmenjati. Ali je res, da se bo pri tem kaj odtegnilo? — Tu gre za bankovce, ki so po večini že vsi iz prometa, ker od tedaj, ko se kaki bankovci potegnejo iz prometa, še tri leta veljajo. Odtegovalo se pa nič ne bo, ker se ne bodo bankovci zamenjavali. ~~_____~~

Cene in sejmska poročila.

T. A. v P. »Kaj je z »Naprednostjo« v Mariboru? Sedaj je neki novi upravni odbor, ki objavlja v listih, da v lastnem interesu opozarjajo žlane, da naj na zahteve starega odbora nič ne vplačujejo. Kako je to zavarovanje urejeno, nam ni znano in vam tudi ne moremo dati pojasnila. Mi nimamo s to pomožno blagajno nikake zveze.

K. H. v Str. Prodal sem stoječ les, rekel pa sem, da ga bom zvozil do glavne ceste in da ga bosta moja sinova sekala, sedaj pa trgovec noče plačati dela. — Vaš primer je dokaz, kako je treba delati pogodbe previdno. Vse se naj zapíše! Vi zahtevajte denar za stoječ les, kakor je pogodba, vaša sinova za delo posebej in če ne da, morate tožiti.

H. R. v K. Ali so mi davek pravilno zračunali? — To morate ugotoviti le na domači davkariji, kjer zahtevajte knjižico, v katero se morajo vsi davki ter vplačila vpisati.

I. L. v B. Ali smem sosedove golobe, ki mi streho kvarijo, odstraniti? — Pogovorite se s sosedom, da ne bo več go-lobov imel, ker imate pravico na svoji strehi iste postreliti.

Isti. Ali sme sosed zlagati slamo tako, da sega preko njegove meje na moj svet? — Tega ne sme. Sme pa zlagati na svojem svetu prav do meje in če s tem zadeva na veje vašega sadnega drevja, se ne morete pritožiti, ker segajo veje preko meje na njegov svet.

A. G. v Z. Plačevati moram za mladoletno rentni davek. Ali se lahko tega rešim? — Sodnija je sovaruh mladoletnih. Oglasite se na sodniji, ki vam bo dala navodila. Davkarija predpiše tako, kakor je javljeno od sodnije. Ko boste dobili potrdilo od sodnije, kedaj se začnejo obresti plačevati, napravite na svojo davčno upravo vlogo, kjer dokažete, da ste še rentni davka prosti.

S. L. v Sv. T. K. Ali se res ne sme več streljati z možnarji? — Streljati se sicer sme, mora pa se prijaviti na občini. Če ste napravili par strelcov, ne bo nič hudega. Če vas srezko načelstvo kaznuje, pojdite osebno tja in pojasnite slučaj.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 5. maja so pripeljali 32 zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 13, slanina 12—13. Kmetje so pripeljali 4 voze krme po 28—30, 4 slame 18—20, 16 voz krompirja 0.75—1 (novi italj. 6—8 kg), 12 voz čebule 1.50—4 (česen 6—8), kisló zelje 3, kumarce 6—16, karfijola 6—10, hren 6—7, špargelj 10—12, grah v stročju 6—7, luščen 10. Jabolka 10—14, suhe slive 8—12, italj. črešnje 20, celi orehi 10, luščeni 34. Na trgu je bilo 11 vreč pšenice 1.25, 3 rži 1, 12 ječmena 1, 14 koruze 1, 12 ovsá 0.75, 8 prosa 1.25, 4 ajde 1, 12 fižola 2—3, 108 kokoši po 20—30, 380 piščančev 20—30, 3 purani 30—45, 11 kozličkov 35—60. Smetana 10 do 12, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 28—32, jajc 0.33—0.50.

Mariborski svinjski sejem 4. maja 1934.

Na svinjski sejem ta dan je bilo pripeljanih 494 svinj in 1 koza, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 70 do 80 Din, 7—9 tednov stari 100 do 120 Din, 3—4 mesece stari 200 do 220 Din, 5—7 mesecev stari 250 do 300 Din, 8—10 mesecev stari 400 do 450 Din, 1 leto 580 do 650 Din, 1 kg žive teže 6—6.50 Din, 1 kg mrtve teže 9—9.50 Din. Koza 200 Din. Prodanih je bilo 203 prašičev in 1 koza.

Ptujski živinski sejm. Konjski in goveji sejem v torek dne 1. maja je bil razmeroma slabo založen. Prignali so: 95 konj, 89 volov in bikov in 200 krav in telic, skupaj 384 glav živine. Kupčija je bila precej živahna, prodali so 173 glav. Cene so v glavnem neizpremenjene in so bile sledeče: debeli voli 3—4 Din, poldebeli 2.50—3.50, za pleme 2—3, biki 2.50—3.50, krave za klanje 1.50—2.50, krave za pleme 2.50—3.50, telice 3—4, teleta 4.50—5.50 Din za 1 kg žive teže; konji so se prodajali po kakovosti in sicer od 600 do 3000 Din eden. — Svinjski sejem v sredo dne 2. maja je bil, kar se tiče dogona, prav dobro založen. Prignanih je bilo 461 ščetinarjev, prodanih pa 153. Cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: prolenki 5—6 Din, polmastne 6 do 6.50, prasci so se prodajali po kakovosti 6 do 8 tednov stari od 100 do 175 Din komad.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«